

דברים ששווה לדעת על חשבונות מוגבלים

חשבון מוגבל, מה זה?

חשבון שהוטלו עליו הגבלות על שימוש בשיקים, כפי שנקבע בחוק שיקים ללא כיסוי. חשבון זה יוגבל **בהגבלה בנקאית**, אשר מתחלקת לשתי דרגות חומרה:

הגבלה רגילה - בחשבון בו נצברו לפחות עשרה שיקים ללא כיסוי, שטרם חלפה שנה מהחזרתם.

הגבלה חמורה - לקוחות עם לפחות 2 הגבלות רגילות (בחשבונות בנק שונים), או לחלופין לקוחות שהוטלה עליהם הגבלה חוזרת באותו חשבון פחות משלוש שנים ממועד סיום הגבלה קודמת.

ההגבלות המוטלות בעקבות חוב שלא שולם, או בעיה אחרת מול ארבעת הגופים הבאים: הוצאה לפועל, כונס הכנסים הרשמי, מרכז הגביה והקנסות ובתי הדין הרבניים יוגדרו **כהגבלה חוץ בנקאית**.

זהו המקום לציין שאירוע של הגבלה מקשה אמנם על ההתנהלות הפיננסית של הלקוח, ואולם, הוא גם יכול להוות פתח לשיפור כלכלי ומעבר לניהול תקציב נכון ואחראי.

על מי חלה ההגבלה?

עבור הגבלות בנקאיות (בעקבות החזרת שיקים ללא כיסוי), הרי שבדומה להלוואה שניתנת לבעלי החשבון, **כל מי שהוגדר כבעלים של החשבון**, בין אם מדובר בבעלים יחיד ובין אם מדובר במספר שותפים, **נושא באחריות**, לשיקים החוזרים והוא ייחשב ללקוח שהוטלה עליו הגבלה, אם יתקיימו בפעילות החשבון התנאים האמורים בחוק.

במקרה של הגבלה מיוחדת (כאמור, הגבלה "חוץ בנקאית"), הרשות המוסמכת להטיל הגבלה מעבירה את זהות הלקוח שעליו הוטלה הגבלה בהתאם לסמכויות הנתונות לה.

במקרים בהם מתקיימים התנאים להטלת הגבלה חמורה או מיוחדת, הרי שלא ניתן יהיה לעשות שימוש בשיקים בכל החשבונות שבבעלותו של המוגבל, וכן כל החשבונות בהם הוא מיופה כוח, גם אם בחשבונות אלו קיימים בעלים שאינם קשורים לאירוע ההגבלה.

לבסוף, חשוב לשים לב שאיסור השימוש בשיקים בחשבון מסוים אין משמעותו הטלת הגבלה. עצם השותפות עם לקוח שהוטלה עליו הגבלה (או מתן ייפוי כוח ללקוח שהוטלה עליו הגבלה), אינה גורמת לסימון שלילי כלשהו לשותף "הנקי", מלבד האיסור לעשות שימוש בשיקים בחשבון זה.

מה כוללות ההגבלות בחשבון מוגבל?

לקוח שחשבונו מוגבל לא יכול:

1. לפתוח חשבון שיקים חדש (בנוסף, לא יונפקו לו פנקסי שיקים חדשים);
2. למשוך שיק מחשבון שהוגבל, או מכל חשבונותיו אם הוא מוגבל חמור;

הבנק לא יכבד שיקים שנמשכו על חשבון מוגבל.

תקופת ההגבלה הרגילה היא של שנה ותקופת ההגבלה החמורה היא של שנתיים. הגבלה חוץ בנקאית יכולה להימשך עד חמש שנים.

לקוח שהוטלה עליו הגבלה חמורה, יוגבלו כל חשבונותיו, לרבות החשבונות המשותפים לו ולאחרים.

באילו מקרים ניתן להסיר הגבלה? איך עושים זאת?

הגבלה בנקאית - אם אתה סבור שהבנק שגה בהחזרת השיק, באפשרותך לפנות לבנק על מנת לבקש את תיקון הטעות. במידה והבנק אכן טעה הוא מחויב לבצע תיקון מידי של המידע ולשלוח לבנק ישראל הודעה כדי שהמידע יתעדכן בכל המערכת הפיננסית. במידה שתשובת הבנק אינה מספקת, באפשרותך לפנות למדור חשבונות מוגבלים שבבנק ישראל בצירוף תשובת הבנק. או לחלופין לפנות לבית המשפט השלום לצורך הגשת ערעור על פי סעיף 10 לחוק (בבית המשפט קיים טופס פשוט שבאמצעותו יש להתחיל בתהליך הערעור).

הגבלה חוץ בנקאית - הסרתה תלויה בהסדר החוב, או בציות לצו במקרה של בית דין רבני, שיביאו למחיקת ההגבלה על ידי הרשות שהטילה אותה. במקרה זה עומדת בפניך האפשרות לפנות לערכאות במידה ואתה סבור שהטיפול בעניינך לא היה בהתאם לנדרש בחוק.

אם חשבונך הוגבל רק בגלל שעל אחד השותפים בניהול החשבון הוטלה הגבלה (שמקורה בפעילות מחוץ לחשבון זה), הרי שעומדת בפניך האפשרות לצאת מהחשבון המשותף ולפתוח חשבון חדש (להגבלה זו אין השפעה על דירוג האשראי שלך).

החזרת שיק מסיבת "אין כיסוי מספיק"

במידה ואין יתרה מספקת בחשבון ביום הפקדת השיק לפירעון, השיק יוחזר מהסיבה: "אין כיסוי מספיק", שחושפת את נותן השיק למספר סיכונים משמעותיים המפורטים במדריך זה.

חשוב להבין, שברוב המקרים גם אם השיק הוחזר מסיבות נוספות, כמו למשל: חתימה לא תקינה, ניתנה הוראה לביטול השיק, השיק נמשך מחשבון סגור ועוד, עדיין תיבדק היתרה בחשבון ואם זו לא תכסה את השיק, **תירשם החזרה גם בגין אין כיסוי מספיק**. (אפשר למצוא את רשימת סיבות החזרה באתר בנק ישראל: <https://www.boi.org.il/he/PaymentSystem/ActiveClearingHousesInIsrael/Pages/Mislaka.aspx>).

למה עוד כדאי להימנע מהחזרת שיק מסיבת אין כיסוי מספיק?

מלבד העובדה שעל כל אחד מאתנו קיימת חובה חוקית ומוסרית לעמוד בהתחייבויות הכספיות שלקחנו על עצמנו, **המידע על החזרת השיק מועבר למערכת לשיתוף נתוני אשראי** ועל בסיסו מחושב הדירוג שלך כלקוח במערכת הפיננסית.

כל שיק חוזר מסיבת אין כיסוי מספיק עלול להוות מידע שלילי ואף להוריד את הדירוג שלך, ובכך להוביל לייקור האשראי שנותן אשראי יהיה מוכן לתת לך או אף לסרוב למתן אשראי.

פתיחת חשבון ללקוח מוגבל

בהתאם להוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, **הבנקים חייבים לפתוח לכל אזרח חשבון ביתרת זכות בשקלים**, גם אם הוטלה עליו הגבלה, מלבד מקרים חריגים. כמובן שאם ההגבלה עדיין בתוקף,

החשבון החדש לא יאפשר שימוש בשיקים אך בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק מחויב לספק ללקוח לכל הפחות מספר שירותים בנקאיים הכוללים:

- שימוש באמצעי התשלום הבסיסיים: כרטיס למשיכת מזומנים, כרטיס חיוב מיידי (דביט) וביצוע תשלומים בדרך של חיובים על פי הרשאה (המכונות בציבור "הוראות קבע"),
- ביצוע פעולות (בהתאם לפרופיל הסיכון ומאפייני הלקוח), וגישה למידע בערוצי בנקאות בתקשורת.

הודעה על הגבלה ופרסום חשבונות מוגבלים

עדכון הלקוח אודות ההגבלה ייעשה באמצעות שליחת מכתב והודעת טקסט על ידי הבנק, הכוללת גם קישור לדף באתר בנק ישראל המאפשר ללקוח לקבל מידע אישי מפורט אודות ההגבלה ובמידת הצורך להנפיק אישור סטטוס עבור צדדים שלישיים.

לקוחות שאינם בטוחים לגבי מצבם או המשמעות של המידע שקיבלו, יכולים גם לפנות למדור חשבונות מוגבלים ב - 5 ערוצי פנייה שונים המפורטים בדף המידע שבאתר בנק ישראל: <https://www.boi.org.il/he/ConsumerInformation/RestrictedAccountsAndCustomers/Pages/Restrictedac.aspx>.

מקורות מידע נוספים בנושא לקוחות וחשבונות שהוטלה עליהם הגבלה, הינם: המערכת לשיתוף בנתוני אשראי שכולל דיווחים על הגבלות "בנקאיות" בלבד, תעודת הזהות הבנקאית, דף איתור חשבונות מוגבלים באתר בנק ישראל ולצדו דף איתור לקוחות שהוטלה עליהם הגבלה חמורה לפי מספר זיהוי, תעודת זהות, או ח.פ., ולבסוף ניתן גם לאחזר מידע זה באמצעות מענה קולי אוטומטי שמספרו: 02-373-1000.

מי יכול לדעת שהוטלה עליי הגבלה?

מידע על ההגבלות מועבר לבנקים לצורך מילוי תפקידם על פי חוק. יודגש שבנק ישראל אוסר על הבנקים להשתמש במידע המועבר אליהם במסגרת החוק לצרכים מסחריים, בין השאר איסור על דירוג הלקוח באמצעות מידע זה.

יחד עם זאת, חשוב להבין שמידע על הגבלות "בנקאיות" (אך לא "חוץ בנקאיות"), מדווח לבנקים ולגופים נותני אשראי נוספים, גם מתוקף **חוק נתוני אשראי**, ואף מהווה מידע שלילי מובהק

בעת ביצוע תשלום באמצעות שיק בבית העסק, קיימת אפשרות להתרעה על שיק מחשבון מוגבל (בדיקה פשוטה מול מערכת נתוני אשראי או בדף איתור חשבונות מוגבלים שבאתר בנק ישראל).

הגבלתי הסתיימה, אבל הבנק לא נותן לי לעשות שימוש בשיקים ואינו מאשר לי מסגרת אשראי, מה אפשר לעשות?

חשוב להבין שההחלטה לגבי בקשת האשראי והשימוש בשיקים **נתונה באופן בלעדי בידי הבנק אליו פנית**, בהתאם לשיקול העסקי שעומד לנגד עיניו. אין לבנק ישראל או כל גורם אחר מלבד הבנק המסחרי אליו הפנתה הבקשה, סמכות להתערב בשיקול זה.

אז מה בכל זאת אפשר לעשות? ניתן ליצור קשר עם הבנקאי לאחר שגיבשת לעצמך תכנית להתנהלות זהירה, עם הכנסות קבועות והוצאות מדודות שמותאמות להכנסות.

הצגה של צעדים להבראה כלכלית ותכנית להתנהלות פיננסית אחראית, יכולים לייצר רמת אמון גבוהה יותר מצד הבנק ואולם, גם אם בסופו של דבר תאושר לך מסגרת אשראי, סביר להניח שהבנק יהיה זהיר ויתחיל בסכומים נמוכים.

מידע נוסף והנפקת אישורים בנושא הגבלות חשבונות ולקוחות וכן מדריך מפורט בנושא הגבלות, ניתן למצוא באתר בנק ישראל בכתובות:

www.boi.org.il/hagbalot

<https://www.boi.org.il/he/ConsumerInformation/ConsumerIssues/Pages/ChecksGeneral.aspx>